

**“พระเครื่อง:
ศรัทธา ศาสนา ไสยศาสตร์ หรือ
พุทธพาณิชย์”**

อุดม จันทิมา

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

“พระเครื่อง”

วัตถุประสงค์ของโครงการสัมมนาในครั้งนี้

- เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างพระเครื่องในประเทศไทย
- เพื่อเสนอวิธีปฏิรูปการสร้างพระเครื่องในพระพุทธศาสนาให้เป็นกุศโลบายในการปฏิบัติธรรม

ความรู้เกี่ยวกับพระเครื่อง และแง่มุมสะท้อนที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างพระเครื่องในประเทศไทย

- “พระเครื่อง” คืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร?
- “พระเครื่อง” เป็นเรื่องของ “ศรัทธา” อย่างไร?
- “พระเครื่อง” สะท้อนหลักคำสอน “ศาสนา” อย่างไร?
- “พระเครื่อง” เป็น “ไสยศาสตร์” หรือไม่อย่างไร?
- “พระเครื่อง” กลายเป็น “พุทธพาณิชย์” ได้อย่างไร? และจะวางท่าทีในฐานะพุทธศาสนา

พระเครื่อง: ศรัทธา

ต้นกำเนิดของ “พระเครื่อง” = “พระพิมพ์” เกิดจากศรัทธา?

- คำว่า “พระเครื่อง” = “พระเครื่องรางของขลัง” = “พระเครื่องราง”
- คำว่า “พระเครื่อง” = เกิดจากการนำเข้าเครื่องจักร เครื่องผลิตเหรียญ (จากพระพิมพ์มาสู่พระเครื่อง)
- “พระกริ่ง” ต้นกำเนิดของ “พระเครื่อง” ผลผลิตของระบบความเชื่อในลัทธิตันตริก (มนตรยานของฝ่ายมหายาน)

พระเครื่อง: ศรัทธา

- ต้นกำเนิดของพระเครื่อง มาจากพระพิมพ์ พระพิมพ์มีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดการสร้าง “พระพุทธรูป”
- “การสร้างพระพุทธรูป” ลู่ “การสร้างพระพิมพ์”
- การสร้าง “พระพิมพ์” ยุคดั้งเดิมจะเห็นว่าไม่มีพิธีการปลุกเสก ถูกสร้างขึ้นด้วยจุดประสงค์ที่พอสรุปได้ก็คือสร้างขึ้นเป็นที่ระลึกสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา สร้างขึ้นเพื่อสืบอายุพระพุทธศาสนา เป็นต้น
- “การสร้างพระพิมพ์” มีมูลเหตุมาจากการสร้างเพื่อระลึกถึงสังเวชนียสถาน และมีแนวคิดที่วิวัฒนาการตามลำดับยุคสมัย เช่นสร้างสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เพื่อเผยแผ่หลักธรรม (เย ธมฺมา) การสั่งสมบุญญาบารมี เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

พระเครื่อง: ศรัทธา

ความศรัทธาในพระเครื่องในสังคมไทย

- งานวิจัย “ศรัทธา” ที่มีต่อ “พระเครื่อง” เป็นสัญลักษณ์และวัตถุมงคลทางศาสนา
- ความเชื่อต่อ “พระเครื่อง” เชื่อว่าสามารถอธิษฐานอ้อนวอนขอในความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่อง เพื่อให้มีโชคลาภ เมตตามหานิยมหรือมีอิทธิฤทธิ์-ปาฏิหาริย์ คຸ່ມครองให้ปลอดภัยได้ (ซึ่งถูกมองว่าไม่สอดคล้องกับหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา)
- “พระเครื่อง” มีบทบาทและอิทธิพลต่อการนับถือพระพุทธศาสนาในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การใช้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ เพื่อให้ระลึกถึงพระรัตนตรัยเพื่อให้ระลึกถึงคำสอนของพระพุทธศาสนา เป็นต้น

พระเครื่อง: ศาสนา

- การสร้างพระพิมพ์หรือพระเครื่อง ที่สะท้อนให้เห็น หรือ สื่อถึงความเป็นคำสอน “ศาสนา” ก็คือในยุคการสร้างพระพิมพ์เป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับนั่งห้อยพระบาทภายใต้ร่มพุทธคยา ที่มีคำจารึกว่า “**เย ธมฺมา เหตุปฺปวา**” จากริกนี้เป็นที่นิยมของชาวพุทธในประเทศอินเดีย ราวพุทธศตวรรษที่ 9-13 และคตินิยมนี้ก็เข้ามาสู่ประเทศไทย พบแพร่หลายเป็นอย่างมากในเมืองนครปฐม (ยอร์ช เซเคส์ “ตำนานพระพิมพ์”)
- การสร้างพระเครื่อง เพื่อสืบทอดอายุพุทธศาสนา
- “พระเครื่อง” เป็นสื่อเข้าสู่ “ธรรม” (ศาสนา)

พระเครื่อง: ศาสนา

- **“พระพิมพ์พุทธคยา”** นี้ พบเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยโดยเฉพาะแคว้นพิหารและเบงกอล (ระฆัมปุระ, นาลันทา และพุทธคยา) จัดเป็นพระพิมพ์ที่สร้างขึ้นเป็นลำดับแรกๆ ในพุทธศาสนา จัดอยู่ในหมวดศิลปะแบบราชวงศ์ปาละ (ช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๓) ได้ฐาน **“พระพิมพ์พุทธคยา”** จะมีจารึก **“คาถา เย ธมมา”** หรือที่เรียกกันว่า คาถาหัวใจพระพุทธศาสนา
- **“พระพิมพ์ทวาราวดี”** พระพิมพ์ชั้นพุทธคยา พระพิมพ์ปางมหาปาฏิหาริย์ สมัยทวาราวดี นิยมสร้างพระพิมพ์ด้วยดินเผา คติในการสร้างพระพิมพ์แต่เดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นของที่ระลึก ตัวอย่างเช่น พระพิมพ์ปางมหาปาฏิหาริย์ เป็นพระเครื่องเนื้อดินพบที่ราชบุรี มีจารึกคาถา **“เย ธมมา”** อยู่ด้านหลัง (ในภาพ)

พระเครื่อง: ศาสนา

พระพิมพ์ปางมหาปาฏิหาริย์ พบที่ราชบุรี มีจารึกคาถา เย ธัมมา อยู่ด้านหลัง
(ที่มาของภาพ <https://www.tumsrivichai.com>)

พระเครื่อง: ศาสนา

เหรียญเสมา25พุทธศตวรรษ หรือ เหรียญเข้หมมา
(ที่มาของภาพ: <https://uauction4.uamulet.com>)

พระเครื่อง: ศาสนา

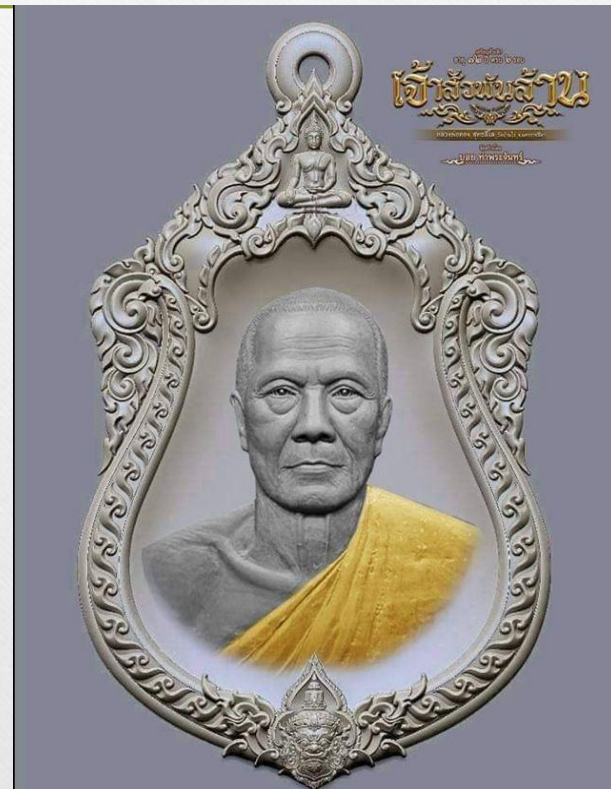
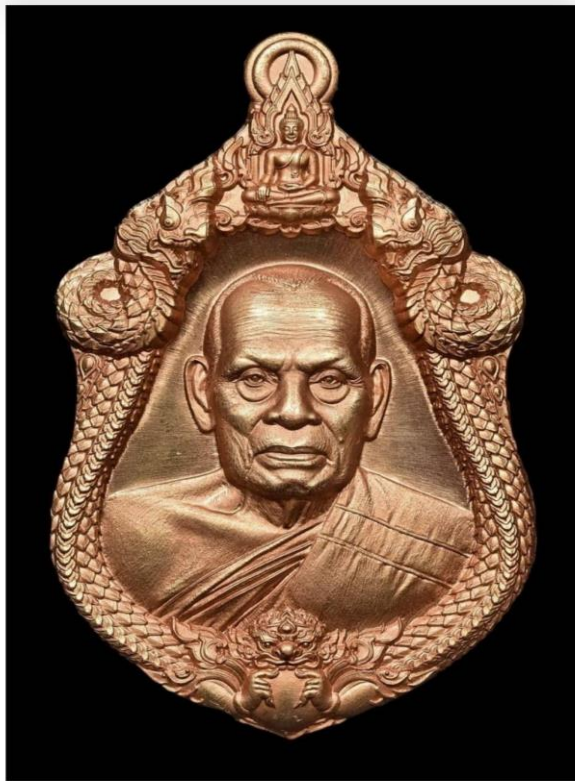
“เหรียญเยอรมมาเหตุอุปพัพพา หลังสมเด็จพระสังฆราชป่า ปี พ.ศ.๒๕๑๖”

ที่มาของภาพ: <https://uauction3.uamulet.com>

พระเครื่อง: ศาสนา

“การสร้างพระเครื่องในปัจจุบัน”

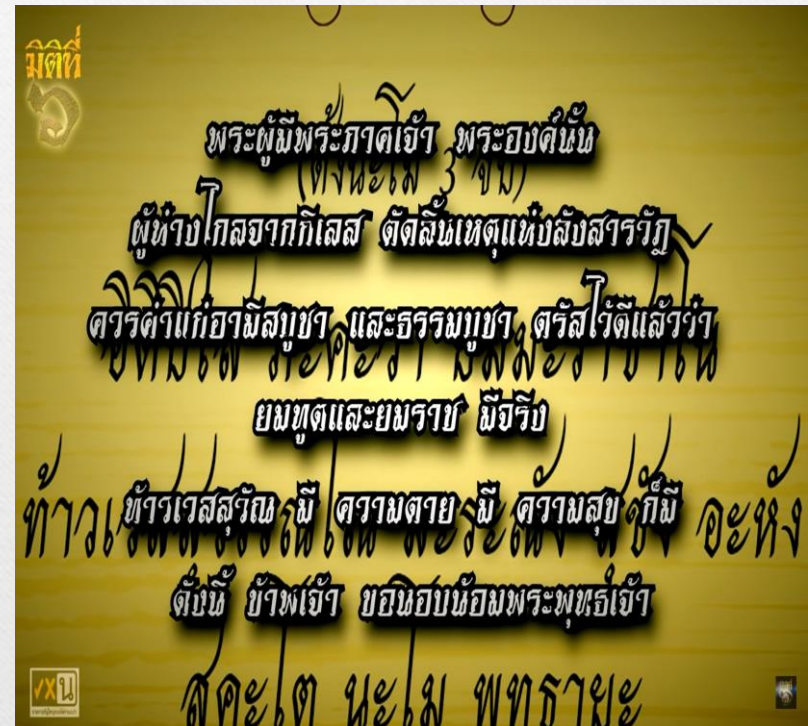
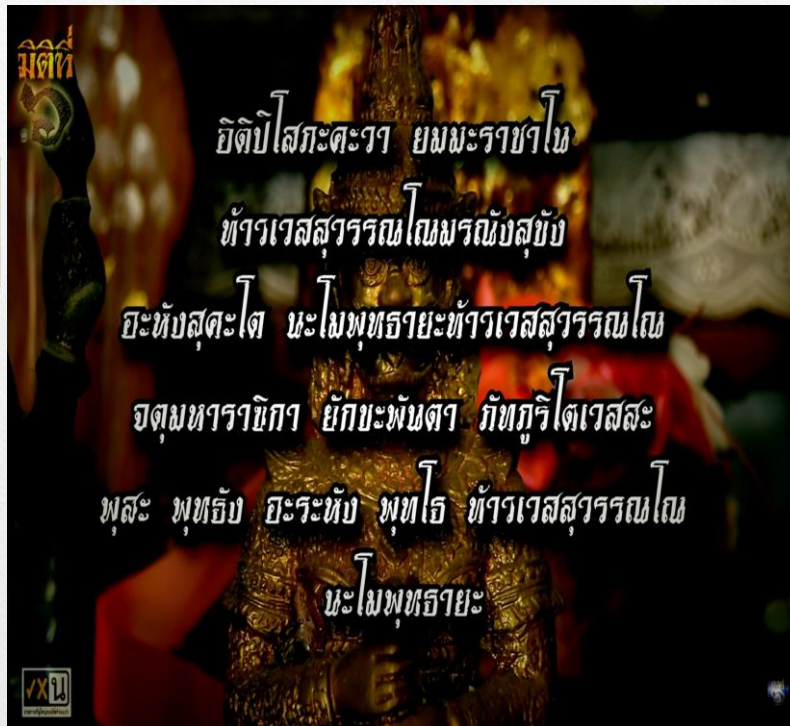

พระเครื่อง: ไสยศาสตร์

- ทำความเข้าใจ และวางท่าทีต่อคำว่า “ไสยศาสตร์” ให้ชัด
- “พระพุทธศาสนา” กับ “ไสยศาสตร์” ในสังคมไทย (เป็นปรากฏการณ์ที่มาคู่กันยาวนาน)
- “พระเครื่อง” กับ “ไสยศาสตร์” กระแสในสังคมไทย (มองปรากฏการณ์และแยกแยะตามหลักการให้ถูกต้อง)
- “พระเครื่อง” : พุทธศาสตร์ หรือ ไสยศาสตร์ (เส้นบางๆ ระหว่างสีขาว กับ สีเทา/สีดำ)
- หลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา “พระเครื่อง” อยู่ในหลักใด?
- “พระเครื่อง” : กับหลักพุทธศาสนา : การเชื่อในอำนาจคลั่งบันดาลของทวยเทพโดยการอ่อนวอนบุญชัยไม่ถูกต้อง มนุษย์จะต้องทำกรรม และทำด้วยความเพียร : หลักการของพระพุทธศาสนา (กรรมวาที วิริยะวาที)

พระเครื่อง: ไสยศาสตร์?

ปรากฏการณ์ “จตุคามรามเทพ” “ไอ้ไข่” “ท้าวเวสสุวรรณ” ในสังคมไทย

พระเครื่อง: ไสยศาสตร์?

ปรากฏการณ์ “ท้าวเวสสุวรรณ” ในสังคมไทยปัจจุบัน

พระเครื่อง: ไสยศาสตร์

- **หลักพระพุทธศาสนา ต่อ “พระเครื่อง”**
 - “พระเครื่อง”: “กับหลักปาฏิหาริย์ ๓” : ๑. อิทธิปาฏิหาริย์ ๒. อาเทศนาปาฏิหาริย์ ๓. อนุศาสน์ปาฏิหาริย์
 - “พระเครื่อง”: ที่ปลอดจาก “ไสยศาสตร์” ต้องเข้ากับ “หลักธรรม” “หลักกรรม” “หลักไตรสิกขา” “หลักความไม่ประมาท” “หลักการพึ่งตนเองได้”
 - ดังนั้น สิ่งที่ทำให้ “พระเครื่อง” เป็น “ไสยศาสตร์” ก็คือการขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดความตระหนักในหลักการข้างต้น ขาดการศึกษา ขาดการให้ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักการของพุทธศาสนา
 - ถ้าจะต้องมองแยกส่วนให้ชัด ก็ต้องมองว่า “พระเครื่อง” ไม่ใช่ “ไสยศาสตร์” แต่พระเครื่อง คือ “พระธรรม”
- ☞ “พระเครื่อง” ต้องเป็นจุดตั้งต้นเป็นที่ยึดเหนี่ยวพาตัวเราเข้าหา “พระธรรม” (ให้เรามีจิตเป็นกุศล อ่อนโยน สงบ ปล่อยใจ นุ่มนวล ควรแก่การรับธรรม) (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ. ปยุตโต: สถานการณ์พระพุทธศาสนา : ทวนกระแสไสยศาสตร์)

พระเครื่อง: ไสยศาสตร์

- **ทำความเข้าใจให้ชัด :** “พระเครื่อง” คงคู่สัมพันธ์กับ “ไสยศาสตร์” มายาวนาน เส้นคู่ขนานบางๆระหว่างนี้ จะเห็นว่า มีแก่นพระพุทธศาสนาเป็นหลัก “ธรรมะ” ในขณะที่ “ไสยศาสตร์” หรือเครื่องรางของขลังเป็นสื่อ หรือเป็นสะพานทอดให้ถึง “ธรรม”
- มีเครื่องรางของขลัง ต้องมีให้ถูกต้องตามหลักคติโบราณ
“พอเถอะ คาลาหมุบหมิบอำพรางของไสยศาสตร์ ฟังองอาจด้วยพุทธคาลา ที่ชี้ทางปฏิบัติชัด ให้เกิดปัญญา” (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ. ปยุตโต: สถานการณ์พระพุทธศาสนา : ทวนกระแสไสยศาสตร์)
- พุทธคาลา “อานันยสูตร” “อุชชยสูตร” “ปธานียังคสูตร”

พระเครื่อง: ไสยศาสตร์

53 / 131

150%

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

๔๑

ถ้าคนไทยนับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ไสยศาสตร์เป็นเพียงสิ่งพ่วงแฝงมา สังคมจะมีพฤติกรรม ดังนี้

๑. ความนับถือหลักการของพระพุทธศาสนา และการสอนธรรมจะปรากฏเด่นเป็นพื้น ส่วนของขลังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพไสย์ จะมีเพียงพ่วงแฝง หรือแอบอยู่ และใช้เพียงเป็นเครื่องปิดช่องความหวั่นใจ ทำนองคติเอาฤทธิ์ไว้ปราบฤทธิ์

๒. การให้หรือการปฏิบัติเกี่ยวกับของขลังเป็นต้นนั้น จะเน้นที่การกำกับข้อปฏิบัติทางศีลธรรม หรือใช้เป็นสื่อสู่การสอนธรรม

๓. ของขลังเป็นต้น เป็นของให้เปล่า ไม่มีราคา เพราะเป็นสื่อคุณค่าทางนามธรรม

๔. เป็นของให้ยาก และหายาก ไม่เกลื่อนกลาด และผนวกอยู่กับคุณค่าทางจิตใจ เช่นโยงไปถึงบรรพบุรุษนุรพการี

พระเครื่อง: พุทธพาณิชย์

ทำความเข้าใจคำว่า “พุทธพาณิชย์” ให้ชัด

คำจำกัดความของคำว่า “พุทธพาณิชย์”

- **“พุทธพาณิชย์”** งานวิจัยของฉัฐพล อยู่รุ่งเรืองศักดิ์ : “พุทธพาณิชย์ คือ กิจกรรมอันมีรากฐานจากความคิดเชิงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เพื่อสนองวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือการแลกเปลี่ยนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนโดยไม่ได้มุ่งหวังมรรคผลทางธรรมให้ตรงตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เช่นการสร้างพระเครื่องเพื่อซื้อขาย เป็นต้น”
- **“พุทธพาณิชย์”** เป็นคำใหม่ที่คนไทยสร้างขึ้น เพราะในสมัยก่อนนั้นไม่มีคำว่าพุทธพาณิชย์ โดยสมัยนั้นพระเครื่องเป็นของแจกฟรี หลวงปู่ครูบาอาจารย์จะแจกให้เอาไปบูชาเพื่อเป็นกุศโลบายให้ญาติโยมได้หมั่นทำบุญสร้างกุศล สวดมนต์ไหว้พระบ้าง แจกให้เพื่อเป็นกำลังใจและคอยคุ้มครองเวลาออกศึกสงครามต่างๆบ้าง หรือแจกเพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา เพื่อเผยแพร่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้คนทั่วไปได้รู้จักต่อไปบ้าง

(ที่มา: <https://www.manphoppra.com>)

พระเครื่อง: พุทธพาณิชย์

- “**พุทธพาณิชย์**” ไม่ทราบต้นบัญญัติศัพท์นี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้ความหมายของคำว่า “**พุทธพาณิชย์**” คือ “กระบวนการค้าขายความเชื่อและความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยใช้วัตถุหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา หรือพระรัตนตรัย มาเป็นเครื่องมือสร้างรายได้ แสวงหาผลประโยชน์ในทางพาณิชย์ กล่าวคือ เป็นการใช้จ่ายเงินเพื่อแสดงออกซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนิกชนกับพุทธศาสนา ที่บ่งบอกถึงความใกล้ชิดและลักษณะความสัมพันธ์ที่มีร่วมกัน ผ่านกิจกรรมหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การเช่าพระเครื่อง พระบูชา การทำบุญ พระพุทธรูปปางประจำวันเกิด การสักการะพระพุทธรูปด้วยดอกไม้ รูป เทียน ทอง ที่ทางวัดจัดบริการให้เป็นต้น”
- วิจัยเรื่อง “**รูปแบบและวิธีการทางธุรกิจกับพุทธพาณิชย์ในสถาบันพระพุทธศาสนา**” ของ วิริยยุทธ เกิดในมงคล หัวหน้าภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระบุว่า “**พุทธพาณิชย์**” ก็คือการค้าที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และมีพุทธพาณิชย์ในหลายรูปแบบและวิธีการ ซึ่งมีเป้าหมายคือการสร้างรายได้และแสวงหากำไร จึงต้องมีกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมพุทธพาณิชย์ตามกลไกของตลาดในระบบทุนนิยม เช่น การเชิญชวน ขยายตรง การโฆษณา เพื่อสร้างกระแสให้เกิดความต้องการและนำไปสู่เป้าหมายคือรายได้และแสวงหากำไร โดยในการทำธุรกิจพุทธพาณิชย์มีด้วยกัน 10 รูปแบบ และมี 9 วิธีการทางการตลาด (วารสารพุทธศาสน์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 มค.-เม.ย.2560)

พระเครื่อง: พุทธพาณิชย์

- ในปี 2553 มีการบันทึกสถิติการเช่าพระสมเด็จวัดระฆังพิมพ์ใหญ่ด้วยราคาสูงถึง 35 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่ามากกว่ารถเฟอร์รารี ทำให้พระเครื่องเป็นหนึ่งในมวลสารที่มีมูลค่าสูงที่สุดในโลก
- ในแต่ละปีมีเงินหมุนเวียนในวงการพระเครื่องมากกว่า 7 พันล้านบาท ยังไม่นับรวมการปล่อยเช่าในระบบออนไลน์และการเช่าประมูลในต่างประเทศ ถ้ารวมๆ กันแล้วคาดว่าจะมีเงินที่อยู่ในแวดวงพระเครื่องสูงถึง 1.5 หมื่นล้านบาท

กระแส “พุทธพาณิชย์” สู่แนวคิด “Soft Power” (พุทธศาสนา: จุดยืนและหลักการ)

- ให้อยอมรับ “พุทธพาณิชย์” เป็น อัตลักษณ์(identity)ของสังคมไทย
- ให้อยอมรับ “ศาสนา” กับ “ทุนนิยม” ไปด้วยกันได้ และปรับให้ถูกต้อง(จากใต้ดินสู่บนดิน)
- ให้อยอมรับ “พุทธพาณิชย์” เป็น “กระดูกสันหลัง” ของไทย
- “อยากทำ” “ไม่อยากทำ” มันก็ “เป็น” “อยู่” ในสังคมไทย เมื่อปฏิเสธไม่ได้ว่า มันมีอยู่จริง จะทำอย่างไร? ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- คนยุคใหม่ ไม่สนใจว่า “พุทธพาณิชย์” จะขัดกับ “หลักการทางพระพุทธศาสนา”

พระเครื่อง: พุทธพาณิชย์

“ธุรกิจสร้างสรรค์”

- กระแส “พุทธพาณิชย์” สู่แนวคิด “Soft Power”
(พุทธศาสนา: จุดยืนและหลักการ) (ต่อ)

- “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ที่เชื่อมโยง กับ “ระบบความเชื่อทางศาสนา”
- “มูเตลู มูเตรวาย” : เราจะผลักดันพุทธพาณิชย์เครื่องรางของขลังให้เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยได้อย่างไร ?
- ก้าวแรกของการผลักดันพุทธพาณิชย์เครื่องรางของขลังให้สามารถเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยได้คือ เราต้องบอกยอมรับก่อนว่า “ศาสนากับทุนนิยมหนีกันไม่พ้น” และ
- ต้องปรับการรับรู้ใหม่ว่า “พุทธพาณิชย์คืออัตลักษณ์” และ ยอมรับว่า “มันคือตัวตนของเรา” เมื่อเปลี่ยนการรับรู้แล้วสิ่งที่ควรจะทำต่อคือ ให้เลิกที่จะเรียกว่า “พุทธพาณิชย์” แต่ให้เรียกสิ่งนี้ใหม่ว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เกี่ยวโยงกับความเชื่อ”

พระเครื่อง: พุทธพาณิชย์

“ธุรกิจสร้างสรรค์”

แนวคิด “พุทธพาณิชย์” กับ “Soft Power”
(พุทธพาณิชย์: พุทธพาณิชย์ ๒๕๖๓)

- สิ่งเหล่านี้ไม่ควรถูกมองว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมในทางศาสนาเพราะหากดูแล้ว สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่มี สิ่งที่เกิดขึ้น และ เป็นไปแล้วจริงๆ ในสังคมไทย เราควรยอมรับและเคารพกิจกรรมความเชื่อเหล่านี้ตามหลักการเสรีภาพทางความเชื่อ ใครจะเชื่อหรือไม่ รัฐไม่ควรเข้าไปกำหนด แต่ผู้กำหนดความเป็นผู้ศรัทธาเอง
- ในแง่ธุรกิจสิ่งที่เรียกว่า “ธุรกิจศรัทธา” ก็ไม่ควรถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่ดี เพราะนั่นเป็นเพียงวาทกรรมของคนที่ไม่ชอบ การทำธุรกิจด้านนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้าขายความสุข และ มันคือ **Soft Power** ที่ถูกจริตของแต่ละคน
- หากเรามองข้ามวาทกรรมพุทธพาณิชย์ได้แล้ว รู้ไหมว่าอุตสาหกรรมเหล่านี้จะสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้เท่าไร
- ในการสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทยระบุไว้ว่า อุตสาหกรรมนี้สร้างรายได้ให้ประเทศได้มากถึง 40,000 ล้านบาทต่อปี หรือ หากมองแค่กระแสศรัทธาที่เกิดขึ้นในปี 2550 ปีเดียวทำเงินหมุนเวียนในระบบได้มากถึง 28,000 บาท นี่แค่เฉพาะ จตุคามเท่านั้น

พระเครื่อง: พุทธพาณิชย์

“ธุรกิจสร้างสรรค์”

- ยอมรับความเป็นตัวเอง เลิกใช้วาทกรรม และหันมายอมรับสิ่งที่เราเป็นและความเป็นตัวคน ผลักดันให้สิ่งเหล่านี้มาอยู่บนโต๊ะ ปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้จริงจัง แล้วพุทธพาณิชย์หรือเครื่องรางของขลังจะไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของความเชื่อ แต่จะกลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่ยิ่งใหญ่อีกสิ่งหนึ่งของเศรษฐกิจไทย
- “มู” แล้ว “รวย” ไปพร้อมกัน เราจะผลักดันพุทธพาณิชย์ให้เป็น **Soft Power** ของไทยได้ไหม?
- อุตสาหกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคลมีวงเงินหมุนเวียนในระบบว่า 20,000-30,000 ล้านบาทต่อปี สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เกจิต่างๆ เครื่องรางต่างๆ ของประเทศไทย ดึงดูดนักท่องเที่ยว ดึงดูดเงินเข้าบูชา จากต่างชาติจำนวนมหาศาล ไม่ว่าจะจากจีน ฮองกง ไต้หวัน สิงคโปร์ และ มาเลเซีย เราจะสามารถผลักดันพุทธพาณิชย์ให้กลายเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศชาติ เหมือนสินค้าเกษตร อย่างข้าว มัน ยาง อ้อย ได้หรือไม่

• รายการ **Dare to Care** ครั้งที่ 6 (<https://www.youtube.com/watch?v=Yemii9YhWks>) 1พ.ย.2564

• รศ.ดร.ฉดา จันทรสัม อาจารย์ผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับเงินบริจาคของวัด อาจารย์สุลลภ ภูมิภักข อุ้งเต้งเต้ง อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านผี พราหมณ์ พุทธ ด้านนอมนเทียทะเลอุจ

• ธนัท ชัยวัชรศักดิ์ แฟนพันธุ์แท้จากความรู้ความ

• คุณเชก คำผกา ลักขณา ปันวิชัย ขวณคุชโคย คุณหมอสุรพงษ์ สืบวงศ์ดี คุณเก๋ จีรัตน์ รัตนเสวี

แนวคิดจากงานวิจัย/งานวิชาการสู่แนวทางวิธีปฏิบัติรูปการสร้างพระเครื่อง ในพระพุทธศาสนาให้เป็นกุศโลบายในการปฏิบัติธรรม

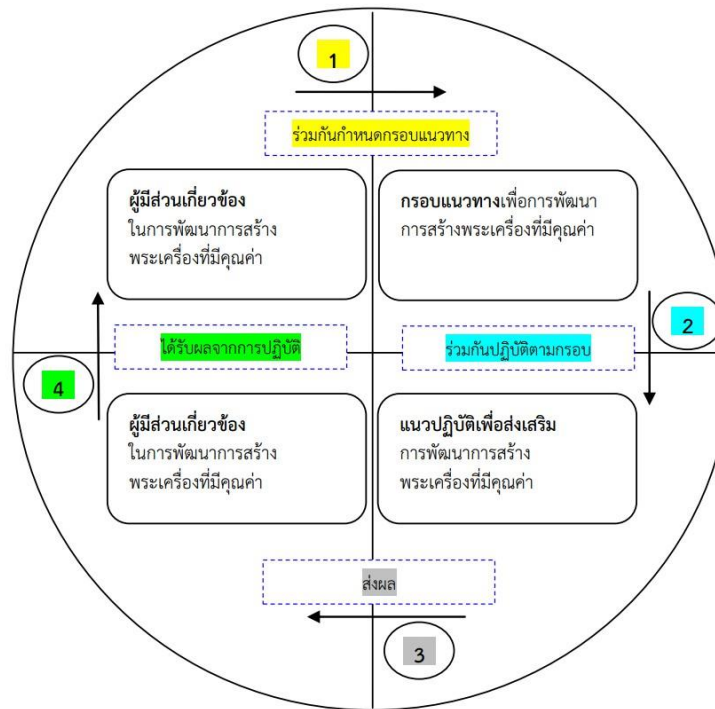
- “สร้างพระเครื่อง: อย่างเป็นบุญ อย่างเป็นบาป” ปรีชา ช้างขวัญยืน วารสารพุทธศาสน์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 (ก.ย.-ธ.ค. 2560)
- “การสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทย” อุดม จันทิมา วารสารพุทธศาสน์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 25 ฉบับที่ 3 (ก.ย.-ธ.ค.2561)

แนวคิดจากงานวิจัย/งานวิชาการสู่แนวทางวิธีปฏิบัติรูปการสร้างพระเครื่องใน
พระพุทธศาสนาให้เป็นกุศโลบายในการปฏิบัติธรรม
“การสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทย”

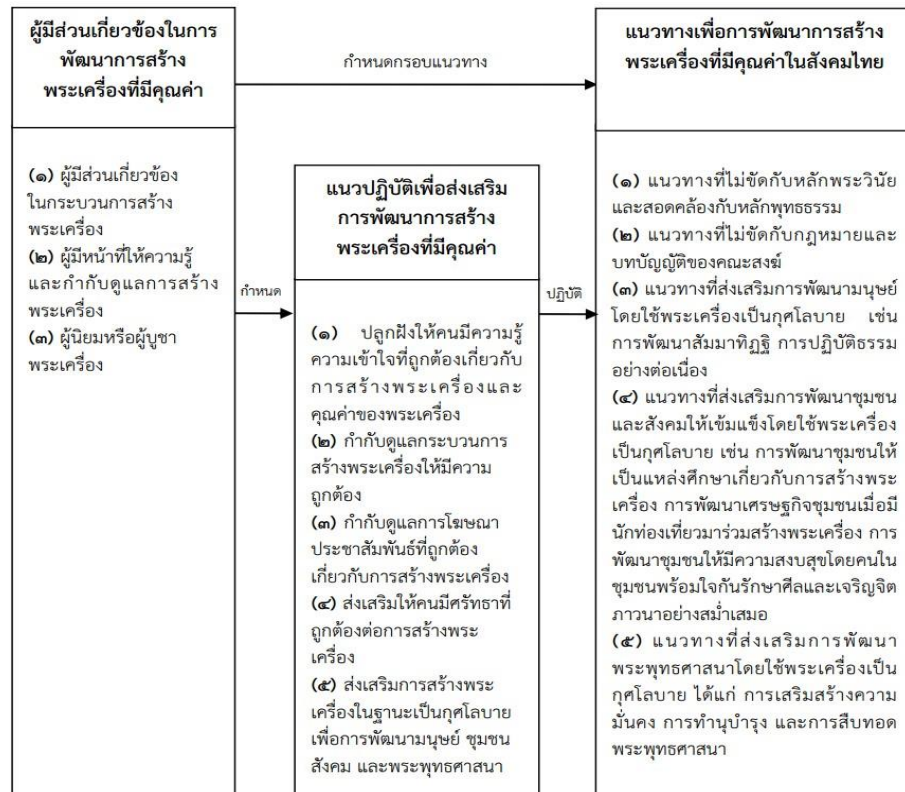
แนวทางการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทย:

- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทย
- กรอบแนวทางการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทย
- กรอบแนวทางเพื่อการพัฒนาการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่า
- แนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่า

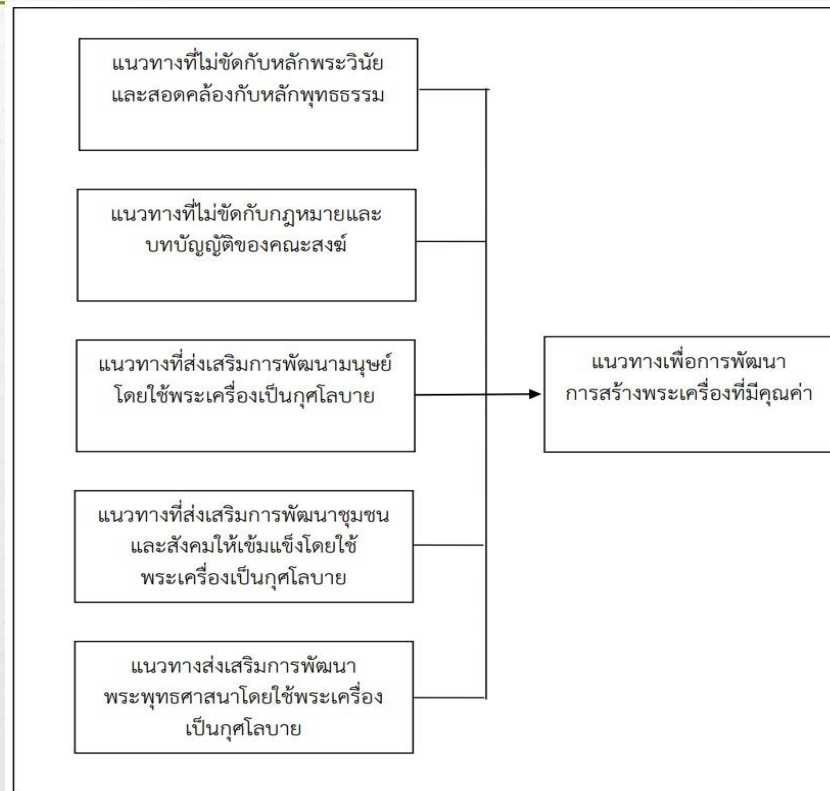
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทย

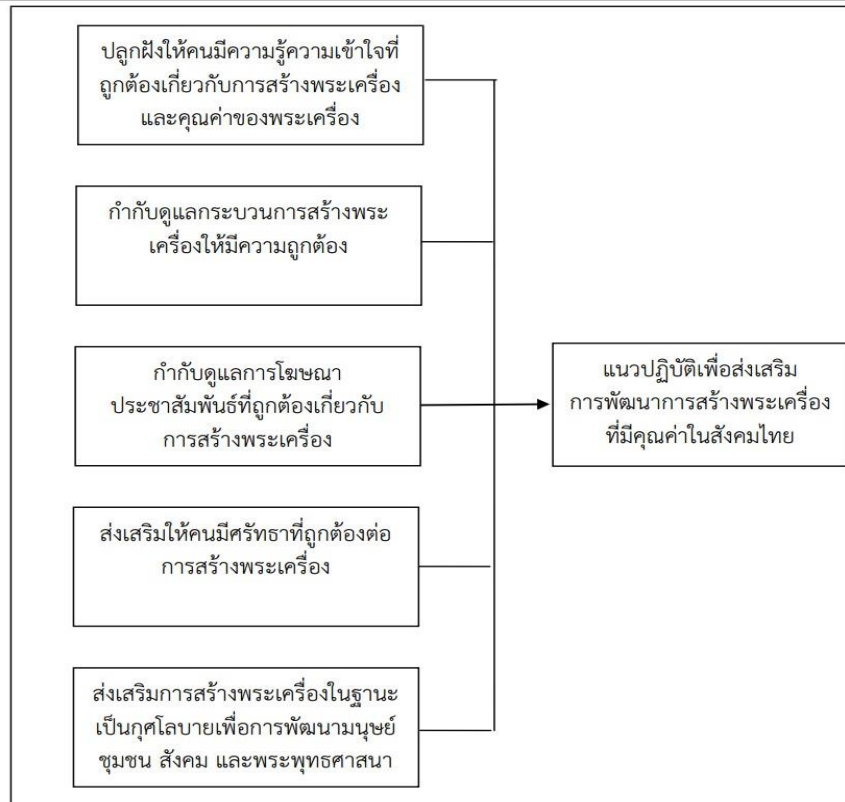
กรอบแนวทางการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทย

กรอบแนวทางเพื่อการพัฒนาการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่า

แนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่า

สรุป

ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างพระเครื่องในสังคมไทยปัจจุบัน

- ๑) ปัญหาด้านรูปแบบการสร้างพระเครื่อง ๒) ปัญหาด้านการให้คุณค่าพระเครื่อง ๓) ปัญหาด้านการกำกับดูแลการสร้างพระเครื่อง

แนวทางการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทยจึงให้ความสำคัญแก่การแก้ปัญหาทั้ง ๓ ด้าน โดยอาศัยปัจจัยหลัก ๓ ประการ ได้แก่

- ๑) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่า ๒) แนวทางเพื่อการพัฒนาการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทย และ ๓) แนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่า

ปัจจัยทั้ง ๓ ประการนี้ต้องทำงานเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการสร้างพระเครื่องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวทางเพื่อการพัฒนาการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่า และต้องลงมือปฏิบัติตามกรอบแนวทางดังกล่าว จึงจะส่งผลให้เกิดกระบวนการสร้างพระเครื่องที่มีคุณค่าในสังคมไทยอย่างแท้จริง.

ขอบคุณครับ

อุดม จันทิมา